

GLEDALIŠKA KRONIKA

PREGLED DRAMSKE SEZONE 1927/28

FRAN ALBRECHT

Etos praznuje slovensko gledališče svoj jubilej, prvo desetletnico izza prevrata. To se pravi: prvo desetletje, odkar prav za prav obstaja redna slovensko gledališče, umetniški zavod z vsemi svojimi atributi, katerega eksistenčna upravičenost in nujnost je priznana in katera se mu je v problematičnem narodu pred vojno tako pogosto odrekala. Prvih deset let zavestne, sistematične nege slovenske besede, umetnostnega stremljenja, nemotene razvoja, bolj ali manj prostega brezupnih materialnih borb. Ne bela krizantema v gumbnici siromakovi, temveč razcvetajoča se greda v bujnem in žlahtnem vrtu mlade slovenske kulture. Ne dekôr in luksus; vino in kruh slovenskemu duhu.

Ali je tako? Morda se motim? Kaj bomo praznovali prav za prav: ali vesel, boder, živahno-razgiben praznik, praznik tiste močne in vedre volje, ki nas je vznášala in opajala v lepi jeseni devetnajsto osemnajstega ter nas nosila z istim zanosom, isto vrelo vero in čilo voljo, afirmirati svojo kulturno polnovrednost, preko vseh deset let — ali pa siv in pust delavnik klavrnega spoznanja lastne nemoči, socialne in kulturne izčrpanosti, brezvoljnosti in malodušnosti?

V tem veselem ali žalostnem jubileju bo slovensko gledališče pomemben simbol.

Človek, ki je ves ta čas pazno motril rast in razvoj, zmage in poraze, napredek in zastoj slovenskega gledališča, se mora pred vrati tega jubileja ustaviti, razgledati, izprašati se: kako in kam. Najvažneje in najmerodajneje pa: kaj je.

Ena beseda je danes aktualna in ogabna do neznosnosti, premleta do absurdnosti. V nji je uteha in zavetje in opravičilo za vse, kar se danes dogaja pod solncem; klavrn plašč za nezmožnost in lenobo in premnogo drugih nečednosti. Ta beseda je kriza. Kriza tu in tam, kriza, do koder ti sežeta oko in uho. Čemu bi ne bilo krize v gledališču, posebno še v slovenskem gledališču, katerega eksistenca je bila itak kritična od pamtiveka? In kdor najbučneje kriči in razlaga to besedo, ga izbero za zdravnika. Na žalost pa se izkaže, da je «kritični položaj» potem še kritičnejši...

Kako je torej z našo gledališko krizo? Ali ni bilo to skoro vedno samo slabo vodstvo, samo malopomembna gledališka produkcija,

nesugestivna in neumetniška odrska tvorba, blazirano in nekulturno občinstvo? Gledališče je umetniški zavod. Kriza sodobnih gledališč in tudi slovenskega tiči samo v tem, da gledališča te svoje naloge ne vršc. Gledališka kriza je v nedostatku umetnosti. Kdor je na primer v pretekli sezoni z zdravim instinktom prisostvoval brezupno nezrelemu eksperimentu «dramatiziranega» Cankarjevega «Hlapca Jerneja in njegove pravice» ali pa filmsko-pošastni produkciji laži-ljudi dvajsetletnega Kulundžiča — ta je moral z jasno grozo videti, kam drži pot. Dejstvo je, da se slovenski duh v umetnosti izza prevrata s stopnjevano pospešenostjo poplitvuje in povsakdanjuje.

V vsej kulturni javnosti prihajajo na površje ljudje, ki po navadi nimajo malone nobenih stikov s kulturno preteklostjo. Zato se potem po večini skušajo uveljaviti s tem, da strastno negirajo svoje prednike in njih delo, ki ga niti ne poznajo, kaj šele razumejo. Danes merila za to ali ono važno kulturno mesto ne tvorijo sposobnost, poštenost in uspešno delo, temveč kvečjem nekako politično «prepričanje» in pa — surovo kričanje. In v takem kričanju se neki del sodobne mladine bodočih karijeristov uri jako marljivo...

Ena najbolj čudnih epizod iz domače polpreteklosti je bila borba za upravniško mesto, ki se je odigrala sredi predlanske sezone in o kateri tu ni mogoče razpravljati podrobneje. Novi upravnik je ob svojem nastopu gostobesedno obljubljal mnogo in marsikaj. Pisec te kronike je namenoma čakal, kako se te obljube uresničijo, zakaj če je gledališče vzlic notoričnemu omalovaževanju te institucije z najmerodajnejših mest dandanes vendarle še neka važna nacionalna in kulturna zadeva, potem ne gre za osebe, marveč za stvar. Zdaj, ko je ta čudna epizoda zaključena, lahko stvarno ugotovim, da je slovensko gledališče kljub vsemu še živelo in životarilo in da se je vodilo tako, kakor bi ga bil vodil pač vsak povprečen inteligent, ki ima nekaj praktičnega daru. Česar manjka našemu gledališču, je — osebnost!

Prof. Kregarja je ob njegovem nastopu odklonilno pozdravila vsa slovenska kritika. Ta odklonitev ni bila naperjena zoper osebo, temveč je merila v stvar in način tega imenovanja. V osebi, ki jo je ministrstvo prosvete diktiralo na čelo slovenskemu kulturnemu zavodu v popolnem nepoznavanju razmer in na priporočilo nekaterih gledališko neinteresiranih političnih somišljenikov kandidatovih, slovenski gledališki motrilec ni mogel videti jamstva za uspešen in boder razvoj in napredek naše odrske umetnosti. Že po preteku enega leta se je izkazalo, da je bilo ne-

zaupanje kritike docela upravičeno. — V trenutku, ko to pišem, vlada v gledališču še vedno nekak interregnum, ki ga vodi Oton Župančič.

*

Predlanska dramska sezona je vzlic nekaterim težkim porazom (ponesrečena vprizoritev «Macbetha») v osnovi razodevala neko ostro odraženo temeljno misel. Ta misel je stremela za tem, da si gledališče spet pridobi svoje občinstvo, ki se mu že delj časa katastrofalno odteza. Vodstvo drame je zato poseglo po starejših klasičnih delih, ki so širšemu občinstvu draga in ki imajo svojo trajno literarno, zlasti pa tudi odrsko vrednost. Tako so se z dostojnim uspehom uprizorile zlasti: Goldonijeva «Mirandolina» («Pri lepi krčmarici»), Anzengruberjeva «Slaba vest», Nestroyev «Lumpacij vagabund» ter Schillerjevo «Kovarstvo in ljubezen». Tako bi se predlanska sezona po pretežni, dokaj srečni izberi repertoarja smela nazvati — Ljudska sezona v dobrem pomenu besede, medtem ko v repertoarju pretekle sezone ni mogoče zaslediti nikake temeljne misli. Ta repertoar nikakor ni pomenjal napredka, temveč prej neko nazadovanje: ni bil sodoben ne klasičen, ne ljudski ne literaren. Neka čudna mešanica, s številnimi pomotami, kakor so: Hlapec Jernej, Polnoč; Vrt Eden, Večni mladenič (oboje surogat za opereto), Idealni soprog (surogat za modno revijo), Nedeljski oddih, Sestrična iz Varšave; Boljši gospod, Švejk (grobi koncesiji galeriji) ... Tudi v igralskem pogledu te stvari niso izkazale nikakega napredka. To se je pokazalo zlasti v odrsko hvaležnih vlogah Wildejevega «Idealnega soproga». Temu delu odličnega artista in finega umetnika sicer ne manjka bizarnih in duhovitih paradoksov in domislic ter neke feljtonske zabavnosti v posameznostih, v celoti pa je to papirnata zgradba, virtuozna, a zastarela konstrukcija, ki danes ne more več zanimati, kaj šele ogreti. Stvar je prišla pri nas na oder oskubla do kosti, igralo pa se je s tisto gladko šablonsko dolgočasnostjo, brez globlje življenske dojemljivosti, v kakršno zapadajo naši igralci vedno, kadar se morajo gibati na goli površini v bistveno tujem jim miljeju in jih ne vznaša umetniški lèt dela samega. Najboljša v svoji problematični vlogi je bila Medvedova, dočim se je Debeljakova izživljala v nekem nepristnem patosu, votli deklamaciji. Velik del ostalega igralskega zbora pa je v mnogih scenah spominjal bolj na odličnejšo provincialno družbo, nego na najvišjo evropsko aristokracijo lordov, vojvodinj, grofic etc. Kar moralno opravičuje preteklo sezono je poleg uprizoritve številnih domačih poizkusov in del uprizoritev Shakespearejeve komedije «Ukročena trmoglavka» in ponovitev veseloigre «Mnogo

hrupa za nič», Calderonove drame «Sodnik zalamejski», Maeterlinckovega «Stilmondskega župana», zlasti pa novo naštudiranega Rostandovega «Cyrana».

Po težkem in mučnem porazu «Macbetha» v predlanski sezoni so se interpreti Shakespearea na našem odru rehabilitirali z dostojno predstavo «Ukročene trmoglavke», ki je posebno v obeh poglavitnih partnerjih, Petruchiu Levarja in Katarini Nablocke, dosegla svoj višek. Delo je, kakor vedno, izrežiral z dobrim okusom in občutjem, z niansirano slikovitostjo O. Šest. — Kot režiser se je po hudem porazu v «Polnoči» pomembneje izkazal C. Debevec z režijo Calderonovega «Sodnika zalamejskega». Predstava sama umetniško vsekakor še ni bila dognana, vzlic temu pa je bila to ena najsimpaticnejših letošnjih uprizoritev. Monumentalna enostavnost dela, ki jo je Župančič prelil v najlepšo slovenščino ter ji dal mnogo našega duha, je nadvse osvajajoča; igra ima v sebi vse vrline vzorne l j u d s k e drame. (Zakaj prepesnitev ne izide v knjigi Mohorjeve ali Vodnikove družbe ali kjerkoli?) — V županu je Cesar izkazal nekaj lepih in posrečenih zametkov bodočega Crespa, te prekrasne vloge rajnkega Verovška. Dona Lopeja je podal Skrbinšek z markantno, to pot ne prejedko rezkostjo, marketenderico je z bujno plastičnostjo opremila Juvanova, vojaka Rebolleda je dobro odigral Povhe. Kuriozni parček Dona Mendoza in njegovega slugo, po duhu bratca Dona Kihota in Sanha Panze, sta čilo in bodro ustvarila Peček in Lipah. — Želel bi, da se ta pristna ljudska igra obdrži na našem odru in se umetniško pili ter izpopolnjuje, ker so v nji žive kali naše dramske in odrske umetnosti, kalí, ki utegnejo še kdaj kreativno oploditi izvirno slovensko ljudsko dramo.

Da se v našem dramskem ansamblu vendarle vrši neki proces notranje rasti in organskega razvoja, ki se, žal, le prereditko počituje, nam je izpričala nova uprizoritev Rostandovega «Cyrana». To je bil eden najlepših večerov v pretekli sezoni! Poudarek predstave ni ležal toliko na igri posameznikov, saj Roksana Nablocke umetniško ni bila polnovrednejša od Roksane Šaričeve in je bil tudi Levarjev Cyrano vzlic svoji igralski izdelanosti glasovno pogosto nezadovoljiv in celo neumljiv — ta poudarek je ležal predvsem na skladno zgrajeni celoti, na organsko potekajoči ansamblski igri, ki je celo iz najtežavnejših prizorov kakor v gledališču in taboru ustvarila ž i v l j e n j e, ne pa marionetno pregibanje posameznikov in tudi ne brezumno beganje in vreščanje po odru. Tudi scenično se je delo zelo izpopolnilo. Režija «Cyrana» je bila v letošnji sezoni najjačji uspeh O. Šesta.

V «Stilmondskem županu» se nam je predstavil drug Maeterlinck nego smo ga poznali doslej. Avtor «Vsiljenke» in «Slepcev», ki smo jih videli na našem odru, si je pred vojno z instinktom neoromantika rad izbiral ekskvizitne snovi in pogosto slikal izbrana čuvstvena stanja, ki jih je sicer opremljal z velikim artizmom, a so vendar te odrske pesnitve učinkovale mestoma nekoliko iskano. «Stilmondski župan» pa je vojna zgodba. Kos življenja torej, neposrednega, vulgarnega in brutalnega, ki brizga svoje umazane curke tudi na oder in ki ga je pesnik odel v svojo tiho, zamolklo besedo. V čisti in preprosti in požrtvovalni duši župana Van Dellea je skušal Maeterlinck zajeti trpljenje svoje uboge, nedolžno žrtvovane, brutalno oskrunjene Belgije med vojno. Gotovo bi se ta zgodba lahko odigrala ne samo v Flandriji, marveč po vseh zemljah Evrope, koder je besnela zločinska človeška blaznost, a tragika nemškega, francoskega, angleškega, ruskega župana bi ne bila tako pretresljiva, ker bi ležala na njem sokrivda v vojno zapletnega naroda. Slovenski človek, ki je doživel brutalno posilstvo svojega rodù, pekočo tragedijo tega preprostega Stilmondčana do dna doume... In najsi pesnik v svoji užaljeni ljubezni ni absolutno pravičen, se ta preprosta vojna zgodba s svojo človečansko tragičnostjo neizmerno dviga nad vso tisto odurno povodnijo, ki je preplavljala medvojni knjižni trg na obeh straneh fronte.

Delu je dal odrsko podobo Ciril Debevec. Ubral ga je v pravičen osnovni ton, dasi ga ni vseskozi izoblikoval z enako neposrednostjo. Več duše bi želel malo hvaležni vlogi županovega zeta, poročnika Hilmerja, ki ga je vnanje plastično podal Rogoz. Izabela M. Danilove ni bila izrazita. Župan Levarja in vrtnar Kralja pa sta bili živi in resnični bitji, ki sta našli nekaj tako pretresljivih izrazov, da je zanemelo vse gledališče. Dobro je, da se današnje človeštvo jazza, kina in ekspresionističnega kiča spet sem ter tja zave velikega trpljenja in umiranja, ki ga je sodoživljalo in tako kmalu pozabilo...

Do nekih višin se je vzpela mestoma tudi Shawova najboljša in najfinejša dramska pesnitev «Kandida». V tem delu Shaw ni toliko aktualist in duhovit dnevni kramljač, nego pesnik. Zato je v pesnitvi več, nego je izčrpala iz nje Marija Vera. Kandida sama, ki jo je igrala M. Vera, je ena najfinejših, najbolj krhkih ženskih figur, kar jih poznam v literaturi. Njena odlična, izkultivirana razumnost in čuvstvena superiornost zahtevata najrahljših, subtilnih prelivov, ki morajo biti kakor melodija dragocene lirične pesmi. Tudi mladi Jan vloge pesnika Marchbanksa ni docela rešil. Tudi v njem je več! Ključ za pravilno razumevanje tega poeta je

podal avtor v režijski opazki koncem dela. Mnogo lažje so figure enostavnega, premočrtnega pastorja, ki ga je živo ustvaril Levar, praktičnega tasta njegovega, Burgessa, ki ga je igral Lipah, in pa pastorjeva strojepiska, katero je podala Rakarjeva. — Stoletnica Ibsenovega rojstva se je proslavila z uprizoritvijo «Divje race». Predstava sama je bila zelo, zelo šablonska. Zdi se mi, da naše gledališče ne more več najti tiste tople, iskrene vezi z Ibsenovimi dramami, ki so potrebne za uprizoritev vsakega dela. Ibsen nam je danes tuj! Vendar bi se moral ta časovno tako pomembni in važni dramatik, ki je tudi v slovenski dramski literaturi zapustil dokaj vidnih sledov ter v obilni meri oplajal slovensko gledališče, ako se že proslavlja, proslaviti z vso tehtnostjo in igralsko poglobljenostjo. — Nesporno iz repertoarnih zadreg se je izkopala iz gledaliških arhivov Halbejeva «Mladost». Tudi to delo ima v nemški literaturi neko časovno pomembnost; njegova življenska in umetniška pomembnost pa ni taka, da bi ga moral slovenski oder znova obujati v življenje. — Z veseloigrami na splošno slovensko gledališče nima sreče. «Vrt Eden», «Večni mladenič», «Nedeljski oddih», «Sestrična iz Varšave», a tudi Brodov «Dobri vojak Švejk» ter «Fani, itd.» Američana Jeromea K. Jeromea, ki sta se uprizorili koncem sezone, — vse to je prav za prav repertoar drugovrstnih gledališč. Tudi gmotni uspeh takih predstav ni tako ogromen, kakor bi si kdo domišljjal.

Iz staroklasičnega repertoarja se je uprizorila Evripidova «Medeja». To delo v taki uprizoritvi pač ni bilo zmožno, da bi občinstvo intimno približalo veličastnim, večnostnim lepotam grške drame. Treba bo pač seči po Sofokleju! Nositeljico tragedije, lik Medejin, je oblikovala A. Danilova; opremila je svojo vlogo z vsem naturalizmom, ki je zlasti po svoji vnanji strani razodeval veliko rutiniranost in virtuoznost te igralka, duša Medeje pa nam je ne samo časovno, marveč tudi občečloveško ostala — zaprta in tuja.

To je inozemski repertoar pretekle sezone. In slovenska originalna drama?

«Dramatizacijo» Cankarjevega «Hlapca Jerneja in njegove pravice» sem že omenil. To dramsko tvorbo, ki je v svojem bistvu samo monolog in bi si jo Ivan Cankar z vso svojo jedko rigoroznostjo prepovedal, je treba odkloniti režijsko, igralsko in scenično. Takih eksperimentov bi uprava ne smela dopuščati!

Slovenska drama je spregovorila v pretekli sezoni po svojih zastopnikih A. Leskovcu, A. Cerkvniku in A. Novačanu.

Najjačji, najbujnejši, najneposrednejši v tej trojici je A. Novačan. O literarni strani «Hermana Celjskega» je ta list že obširno

razpravljaj. Nam ostane samo, da ga premotrimo kot odrsko tvorbo. Tu je predvsem treba znova ponoviti, da je knjiga drugo nego oder. Čar jezika se na odru obleti, premnoga duhovita misel, ki v knjigi učinkuje, utone na odru v praznino, ako ni potekla iz vsega osrčja celotnega organizma. Oder je najbolj groba in brezobzirna preizkušnja pesnitve. Pokazalo se je, da je «Herman Celjski» kot odrsko delo preobteženo z detajlnimi podrobnostmi, ki bi morale brezpogojno izpasti in da zato po svoji strukturi zelo spominja na strukturo romana, ki je po znanem španskem estetu Ortegi y Gassetu predvsem «razsipno obilje podrobnosti». Postave, ki so močno žive v knjigi, tudi na odru niso odpovedale. In ker je osrednji lik, ki veže ves ta «dramski mozaik», oseba Hermana, produkt tvornega pesniškega duba, življensko pristen, močan in potenten, bo ta kronika v dialogih ostala tudi kot odrsko delo, ki še pride na slovenski oder. Upamo samó, da primerno obsekano in igralsko poglobljeno.

Režiral je «Hermana» O. Šest. Svoji režiji je dal realistično obeležje, ki ga narahlo stilizira samo v posameznih prizorih (judje, Veronika), s spremljanjem primerne godbe (S. Osterc), kakor dela to pri svoji režiji Shakespearea. Prizor bičarjev pa je s svojim rezkim naturalizmom izzival v grotesko in dal prizoru nasproten poudarek nego je v knjigi. Igralo se ni vseskozi enakomerno. Prvi akt je bil najboljši, to je bila sploh najbolj dovršena igra v pretekli sezoni. Kakor je tu v prvem dejanju Levar postavil svojega Hermana — take igre še nisem videl zlepa na našem odru. V naslednjih dejanjih je i Levar i vsa ostala igra znatno uplahnela in se ni več povzpela do svojih prvotnih višin. Odlično figuro je postavil v patru Melhioru Cesar in v Aronu Kralj; na dostojni višini so se vzdržali Barbara Marije Vere, Piccolomini Rogoza in Jošt Soteški Skrbinška. Veroniki, ki jo je pisatelj preskopo očrtal, tudi Nablocka ni mogla vlti polnega življenja; Blaženo, ki je hvaležna odrska vloga, bi morala M. Danilova podrobneje izdelati. — «Herman Celjski» kot odrsko delo ne učinkuje s tako sugestivnostjo, kakor bi človek pričakoval iz knjige; vtis je fragmentaren. Temu je krivo to, ker v delu ni pravega konflikta in pa ker se tekst ni skrajšal z vso rigoroznostjo; velik del krivde pa je tudi v nezadostnem ansamblu: vse glavne vloge bi morale biti zasedene s prvovrstnimi močmi.

A. Leskovec je debutiral s svojo trodejanko «Dva bregova». Snov dela je v slovenski literaturi povsem originalna. Igra se pleče v svetu beračev — beračev, ne proletarcev, ne bivših ljudi (razen Macafurja), kakor v Gorkega «Na dnu», beračev kot organizirane socialne plasti. Dva bregova: breg beračev in breg bogatašev; po

sredi teče voda in kdor hoče čez most, ki veže oba bregova, da bi zatajil svoj rod, ga zadene propast. To seveda ni življenje, ni simbol, to je gola intelektualna shematika. Tako je delu torej že pri korenini odvzeta življenska verodostojnost in zato se tudi osebe, ki jih črta pisatelj, ne morejo razživeti v vsej svoji polnosti. To so bizarne, mestoma celo duhovite silhete, njih človeška tragika pa ne more seči do gledalca. Leskovec gleda na svet preveč intelektualno, premalo intuitivno in kot poet. A kakor življenje končno vendarle ni zgolj slepa igra nekih mehaničnih sil in protisil, tako tudi dramatska umetnost ne obstaja samo iz matematično preračunanih učinkov in protiučinkov. Misterij življenja je v človeški duši, nje borbah in nje nepreračunljivih silah. Vsako shematiziranje pa je negacija življenja, torej tudi umetnosti. A. Leskovec se je z «Dvema bregovoma» pokazal jako spretnega pisca dialogov, ne pa še dramatika. Odličen je njegov plastični, folklorno bogati jezik, izredna njegova sposobnost za razkošno slikanje situacije in prizora (II. akt). Igralo se je v dobri zasedbi vseskozi dostojno; delo je v režiji Pavla Golije doseglo zaslužen, jako časten uspeh. — «Dva bregova» sta v slovenskem slovstvu najtipičnejši vzorec napornega iskanja lastnega, svojiskega stila; ako je v Leskovcu dovolj umetnika, ga bo nedvomno tudi našel.

Angelo Cerkvėnik ni začetnik v slovenski dramatik. Napisal je že več dramatskih stvari, ki pa doslej še niso prišle na oder Narodnega gledališča. Tako se tudi njegov nastop lahko smatra za debut. Uprizorila se je «veseložalostna» igra, prav za prav groteska, «Roka pravice». Ali je bila to najsrečnejša izbira med njegovimi dramskimi deli, ne vem. «Roka pravice» vsekakor ni posrečeno delo. Cerkvėnik je nameraval napisati žgočo satiro na našo gnilo sodobnost, predvsem na koruptno birokracijo. S tem pa, da je svojega glavnega junaka pretiral do nemožnosti in ga kruto karikiral, je prav za prav sam odlomil ost svoji satiri. Ne, Možina ni tip pohlevnega, omejenega uradnička, ki ga preživahna fantazija zanaša v višine neke namišljene karijere, to je v bistvu samo tip beba, ki spada prav za prav v zavod za slaboumne. Cerkvėnik je tu zagrešil isto napako, kakor v neki meri tudi v svojih prejšnjih delih, napako, ki brani, da njegovo delo ne najde tistega poudarka, ki bi ustrezal njegovi nadarjenosti. Kajti nadarjenosti za dramsko oblikovanje Cerkvėniku ni mogoče odrekati. Kdor natančneje prouči njegov dialog, bo našel v njem zametke močne dramatike. Res, da je rad aktualen, brutalno naturalističen, ne olepšujoč svoje resnice, podobno kot pri Hrvatih Krleža in marsikdo izmed sodobnih pisateljev (I. Erenburg, U. Sin-

clair), ali — ali Cerkvénik svojim osebam ni pravičen in to je poglavitno. Njegovi ljudje so pogosto ali popolne moralne propalice in ničvredneži ali nemogoči bebci ali pa oboje skupaj. Preozek je njegov pogled na ljudi, preveč lebdi na površju. Že Dostojevskij, ki je segel najgloblje, pa nam je nazorno pokazal, da je tudi še v zadnjem malopridnežu in lopovu (glej «Zapiske iz mrtvega doma») vendarle nekje skrit — človek. In dvigniti iz vse umazane naplavine laži, strasti, pohote in zablod človeka, to je eno izmed znamenj umetnika. — Igralci so, žal, z «Roko pravice» imeli svoj «teater». A kar je storil Kralj z Možino, to je žalilo človeško dostojanstvo. Tako se ne sme. A. Cerkvénik pa, ki je še srédi razvoja, bo sam našel svojo pot: jaz verujem v to.

Od gostovanj v pretekli sezoni je zlasti pomemben poset zagrebške drame. Uprizorila se je Krleževa drama «V agoniji» z Viko Podgorsko v glavni vlogi. Njena igra je izpričala odlične kvalitete te umetnice. — Delavci so uprizorili kolektivno igro R. Golouha «Kriza», ki je nudila na odru v skrbni, vestni, z ljubeznijo prežeti režiji pisatelja B. Krefta jako zanimiv poizkus. —

Facit pretekle sezone torej ni posebno ugoden. Trditi se dá celo, da je pomenila ta sezona v primeri s svojimi prednicami neko neorientiranost in nazadovanje. Temu je bila deloma kriva odsotnost nekih pomembnejših članov ansambla, deloma spori članstva z bivšim upravnikom. Na čelo gledališča spada osebnost. V novi sezoni vodi posle upravnika bivši dramaturg O. Župančič. Resnoba njegove umetniške osebnosti nam jamči, da postane gledališče, zlasti slovenska drama, zopet to, kar mora biti. Slovensko kulturno občinstvo pa se bo zavedalo, da brez njega ni gledališča.

KNJIŽEVNA POROČILA

Cronia Arturo: Ottone Župančič. Roma 1928. (Pubblicazioni dell'«Istituto per l'Europa orientale». I. Serie. XIII.) 157 str.

K Župančičevi petdesetletnici je kot ponatis iz «Rivista di letterature slave», ki jo izdaja zgoraj v naslovu omenjeni institut, izšla ta obširna monografija, pač eden najlepših darov k pesnikovemu jubileju. Že površen pregled prepriča bravca, da pisec ni štedil dela in truda: poleg knjig, ki jih je Župančič sam izdal ali pri njih sodeloval, so vpoštevane in citirane pesmi, ki jih ni sprejel v nobeno svojih zbirk, zabeleženo je vse, kar je kdo kje zapisal o Župančiču in njegovem delu pomembnega ali nepomembnega. Tako vidi Italijan v tej knjigi ne samo Župančiča kot poeta, vidi tudi, kako ga sodobniki cenijo, postavi se mu pred oči tudi kot faktor duševnega življenja med Slovenci. Za uvod služi piscu kratka, še ne celo stran obsegajoča biografija poetova, za konec bibliografija spisov o njem in italijanskih prevodov njegovih poezij, ki obsega komaj nekaj več prostora. Med ta preprosti začetek in